

El llenguatge

Antònims (I)

18/VIII/1979

Un antònim és un mot de sentit directament oposat a un altre. Alegria així, és l'antònim de tristesa i buit l'antònim de ple. Naturalment, no tots els mots tenen antònims que hi corresponguin, com és ara els noms que indiquen objectes materials: llibre, ampolla, camisa, anell, etc. En solen tenir els noms abstractes (que indiquen processos, sentiments, etc.), els adjectius, els verbs i també alguns termes adverbials i fins i tot prepositius: dalt i abaix, dins i fora, amb i sense.

Es especialment interessant d'examinar els antònims dels verbs i de veure en quins casos, encara que siguin pocs, un verb, usat en proposicions negatives, té el sentit equivalent al del seu antònim. Això no únicament ens permet d'aprofundir la nostra coneixença de la significació dels mots sinó també d'adquirir algunes idees útils sobre el seu ús.

Es evident, així, que un bon nombre de verbs, com omplir, entrar, pagar, amagar, encendre, començar etc., que tenen tots ells un antònim prou clar —buidar, sortir, cobrar, trobar, apagar, acabar— usats en frases negatives, és a dir, no omplir, no entrar, no pagar etc., no equivalen als antònims respectius. Una cosa, efectivament, és no omplir i una altra de molt diferent buidar. En canvi, no parlar (o no enraonar) equival a callar. I dit inversament, no callar equival a parlar, enraonar o, en molts casos, a xerrar és a dir, enraonar incessantment.

Seria, per tant, possible de classificar els verbs, considerats des del punt de vista que ara ens ocupa, en tres grups: els dos que acabem de veure i el dels que, a causa especialment de la natura de l'acció que expressen, no presenten cap antònim, com beure, suar, tossir, escriure, llegir, etc. En canvi, alguns verbs tenen dos o més antònims —no sinònims entre ells, volem dir— no solament perquè tenen dos o més significats diferents, sinó també perquè una determinada acció té aspectes diferents. Així, l'antònim del verb entrar quan és intransitiu, és sortir i quan és transitiu, és treure. Però un verb com anar-se'n presenta, com a antònim del mateix significat, quedar-se o romandre (és a dir, no anar-se'n) i arribar o venir.